

Screening och smittspårning av covid-19 inom kommunal vård och omsorg, version 6

Fastställd av ordförande för funktionsgrupp chefläkare 2021-02-24

Utarbetad av Smittskydd Västra Götaland i samarbete med det regionala kommunala vårdhygieniska nätverket och Koncernstab hälso- och sjukvård

Revideringar i denna version

- Antigentest med av Folkhälsomyndigheten godkända prestanda kan användas vid screening och smittspårning som alternativ och komplement till PCR
- Screening och smittspårning genomförs oavsett vaccinationsstatus
- Förtydligande av att personal inkluderas i smittspårning även om de använt rekommenderad skyddsutrustning
- Notering med hänvisning till smittskydd Västra Götaland om särskilda rekommendationer efter återkomst från utlandsresa
- Förtydligande av ansvar för smittspårning i hemtjänst/hemsjukvård

Innehåll

Syfte.....	1
Bakgrund	2
Tillämpningsområde.....	2
Funktionen samordningsansvarig Vårdcentral/läkare	2
Screening	3
Detta gäller alltid	3
Screening vid inflyttning till kommunala boenden/enheter	3
Screening av personer med hemtjänst och/eller kommunal hemsjukvård i ordinärt boende.....	4
Smittspårning	4
Detta gäller alltid	4
Smittspårning på kommunala boenden/enheter.....	5
Smittspårning runt personer i ordinärt boende med hemtjänst och/eller kommunal hemsjv	7
Arbetsgrupp och arbetsätt.....	9
Uppföljning.....	9
Innehållsansvarig.....	9

Syfte

Detta dokument är ett komplement till [Regional rutin - Vårdhygien - Covid-19](#) och har som syfte att beskriva ytterligare åtgärder för att minska risken att vårdtagare inom kommunal vård och omsorg exponeras för covid-19, samt begränsa spridningen till vårdtagare och personal från nyupptäckta fall.

Bakgrund

Hög ålder är den främsta riskfaktorn för att drabbas av svår sjukdom eller död till följd av covid-19. Screening inför inflyttning och smittspårning runt nya fall av covid-19 inom kommunal vård och omsorg bedöms därför som angelägna åtgärder för att minska förekomst och spridning av covid-19. Det är viktigt att vara frikostig med provtagning för att påvisa covid-19 infektion i tidigt skede hos vård- och omsorgstagare samt personal, även vid ospecifika symtom. Folkhälsomyndigheten har publicerat dokument till stöd för sådana insatser, se [Provtagning för covid-19 inom kommunal vård och omsorg för äldre](#) samt [Vägledning för smittspårning av covid-19](#).

För att förhindra att smitta kommer in på boenden är det av stor vikt att både besökare och den boende följer alla Folkhälsomyndighetens rekommendationer.

Tillämpningsområde

Rutinen gäller korttidsenheter, särskilda boenden för äldre (SÄBO), LSS-boenden, samt vård- och omsorgstagare av hemtjänst och kommunal hemsjukvård i Region Västra Götalands kommuner. Korttidshem för personer under 18 år inom ramen för LSS omfattas inte.

Funktionen samordningsansvarig Vårdcentral/läkare

Samordningsansvarig Vårdcentral/läkare utses i varje kommun (eller stadsdel i Göteborg) i **Närområdesplanen** enligt KoK 2020 2.3.3.

I Krav- och kvalitetsboken 2020, avsnitt 2.3.4.4, står om primärvårdens samordningsansvar: *”Vårdcentralen ansvarar gemensamt med övriga vårdcentraler i kommun eller stadsdel för att boendeenheter ... har en samordningsansvarig läkare. Vårdcentral med samordningsansvar ska informera aktuella kommunala boenden om vad samordningsansvaret innebär”*.

Under rådande pandemisituation har Västra Götalandsregionen beslutat att detta samordningsansvar också innefattar screening och smittspårning enligt denna rutin. Själva utförandet kan ske i samverkan med andra aktörer i närområdet, som alla har ett ansvar för att underlätta arbetet.

Positiva svar på prover som tagits på boende, personal samt övriga som haft kontakt med boendet, skall förmedlas till samordningsansvarig Vårdcentral/läkare som tillser att screening och smittspårning enligt denna rutin sker på ett ändamålsenligt sätt. Detta gäller oavsett var provet tagits.

Om ansvar vid utbrott av smittsamma sjukdomar står under punkt 3.14 följande:

”Vårdcentralen samt kvälls- och helgöppen mottagning ska vid misstanke om utbrott av smittsam sjukdom utan dröjsmål kontakta Smittskydd Västra Götaland och vid höjd beredskap följa direktiv ställda av Västra Götalandsregionen för utförande av tjänsterna. Detta innefattar ... äldreboenden som finns inom närområdet vid utbrott av smittsamma sjukdomar.”

Denna funktion benämns i detta dokument **samordningsansvarig Vårdcentral/läkare**.

Screening

Med screening avses provtagning av symtomfria personer för att förebygga att smitta kommer in i riskmiljöer och för att kunna förhindra smittspridning om så ändå sker.

Detta gäller alltid

- Screening sker med PCR, eller antigenest med av Folkhälsomyndigheten rekommenderad prestanda, innan personen lämnar sjukhus/korttidsplats. Ordinerande läkare är ansvarig för uppföljning av provresultatet.
- Positivt antigenest ska verifieras med PCR.
- Screening genomförs oavsett personens vaccinationsstatus.

Screening vid inflyttning till kommunala boenden/enheter

Alla som flyttar in på korttidsenhet, LSS-boende eller SÄBO, oavsett varifrån de kommer, ska provtas.

- Provet tas så nära inflyttning som möjligt, men bör inte vara äldre än tre dygn. Det är önskvärt men inte ett krav att provsvar finns till hands när personen flyttar in.
- Ett andra screeningprov tas tre till fem dygn efter inflyttningen.
- Prov ska alltid ordinerar av läkare som är ansvarig för handläggning av provresultat.

Växelvårdade vårdtagare provtas i samband med första växelvårdstillfället. Inför kommande växelvårdstillfällen är anamnes viktig för att bedöma risken för om vårdtagaren kan ha utsatts för smitta och därmed hur fortsatt screening ska utformas.

Undantag från screeningprovtagning:

- Personer med tidigare covid-19, som bekräftats med PCR- eller antigenest under de senaste 6 månaderna.
Om antikroppar påvisats gäller undantaget ett halvår från ett misstänkt infektionstillfälle, men tiden räknas alltså från infektionstillfället och inte från tidpunkten för antikroppstestet. Det är viktigt att testet som använts för att påvisa antikroppar håller rekommenderad prestanda (I VGR analys utförd exempelvis på Klinisk mikrobiologi SU eller Unilabs/Skövde).
- Personer som lämnar särskilt boende för besök på öppenvårdsmottagning eller motsvarande, exempelvis tandläkarbesök, röntgenundersökning, dialys.
- Särskilda rekommendationer gäller för personer som återkommer från utlandsvistelse, se Smittskydd Västra Götaland.

Ordinerande läkare är:

- För patienter på sjukhus - utskrivningsansvarig läkare. Det är viktigt att [Rutin för in- och utskrivning från slutna hälso- och sjukvård samt IT-tjänsten SAMSA](#) följs.
- För personer i ordinärt boende som ska flytta till SÄBO, korttidsenhet eller LSS-boende – samordningsansvarig Vårdcentral/läkare för det boende personen ska flytta till. (Själva provtagningen kan däremot ske där det är mest lämpligt, t.ex. på vårdcentralen där vårdtagaren är listad eller med hjälp av hemsjukvård).
- För personer på SÄBO, korttidsenhet eller LSS-boende som ska flytta mellan boenden – samordningsansvarig Vårdcentral/läkare för boendet personen flyttar från.

Ansvar att initiera screening inför byte av vårdform:

- Utskrivning från sjukhusvård till korttidsenheter, SÄBO eller LSS-boende
 - utskrivningsansvarig läkare på aktuell vårdavdelning. Tillse att provsvar meddelas samordningsansvarig Vårdcentral/läkare för mottagande enhet.
- Flytt från ordinärt boende till SÄBO, korttidsenheter eller LSS-boende
 - chefen på enheten dit vårdtagaren ska flytta kontakter samordningsansvarig Vårdcentral/läkare för ordination och genomförande av provtagning. Detta gäller även vårdtagare som skrivs in för växelvård.
- Flytt mellan olika kommunala särskilda boendeformer
 - chefen på enheten vårdtagaren ska flytta från kontakter samordningsansvarig Vårdcentral/läkare för boendet/enheten för ordination. Tillse att provsvar meddelas samordningsansvarig Vårdcentral/läkare för mottagande enhet.

Screening av personer med hemtjänst och/eller kommunal hemsjukvård i ordinärt boende

- Provet tas så nära flytt till ordinärt boende som möjligt, men bör inte vara äldre än tre dygn. Det är önskvärt att provsvar finns innan personen flyttar hem.
- Upprepad provtagning är inte nödvändig.
- Samma undantag från screeningprovtagning som vid inflyttning till kommunala boenden/enheter gäller.

Smittspårning

Detta gäller alltid

- Smittspårning kring fall med nyupptäckt covid-19 (= indexfall) innebär åtgärder för att identifiera och provta personer som kan vara möjlig smittkälla och andra som kan ha exponerats för smitta (= kontakter, se [Smittskydd Västra Götaland/Smittspårning av covid-19](#), Smittskyddsblad Covid-19, läkarinformation under ”Instruktioner om smittspårning för behandlande läkare/smittspårare”).
- Inled smittspårning och provtagning snarast då nytt fall konstaterats.
- Provtagning sker med PCR eller antigenest. Om antigenest används ska det uppfylla av Folkhälsomyndigheten rekommenderad prestanda.
- Positivt antigenest ska verifieras med PCR.
- Smittspårning genomförs oavsett personens vaccinationsstatus.
- Personal som haft närkontakt med index inkluderas i smittspårning även om de använt rekommenderad skyddsutrustning
- Upprepa provtagningen av alla personer med negativt provsvar tre till fem dygn efter första provtagningstillfället.
- Personer med tidigare covid-19, som bekräftats med PCR- eller antigenest under de senaste 6 månaderna kan undantas från smittspårning. Om antikroppar påvisats gäller undantaget ett halvår från ett misstänkt infektionstillfälle, men tiden räknas alltså från infektionstillfället och inte från tidpunkten för antikroppstestet. Det är viktigt att testet som använts för att påvisa antikroppar håller rekommenderad prestanda (I VGR analys utförd exempelvis på Klinisk mikrobiologi SU eller Unilabs/Skövde).
- När smittspårning leder till upptäckt av ytterligare fall startar ny smittspårning runt dessa. Vid upprepade fall kan individualiserad provtagning övervägas.
- Smittspårningsansvarig läkare erhåller vid behov stöd av respektive vårdhygienisk enhet eller Smittskydd Västra Götaland. Smittspårningslistor för dokumentation kan erhållas från [Smittskydd Västra Götaland/Smittspårning av covid-19](#) under ”Instruktioner om smittspårning för behandlande läkare/smittspårare”.

Smittspårning på kommunala boenden/enheter

Ansvar för smittspårningen

Ansvar för att leda och dokumentera smittspårning runt fall på korttidsenheter, LSS-boenden och SÄBO samt att följa upp resultat åligger *samordningsansvarig Vårdcentral/läkare*, när denne fått information om ett nytt positivt provsvar. Undantag är ansvar för smittspårning utanför arbetsplatsen när index är personal. Detta åligger ansvarig läkare på den vårdcentral som medarbetaren är listad hos eller har valt som svarsmottagare.

Genomförande

- All provtagning i samband med smittspårning på kommunala boenden ska ordineras av samordningsansvarig Vårdcentral/läkare.
- Så fort ett nytt fall av covid-19 (personal eller vårdtagare) konstaterats ska samordningsansvarig Vårdcentral/läkare kontaktas av enhetschefen eller sjuksköterska på boendet. Samordningsansvarig Vårdcentral/läkare leder sedan smittspårningsarbetet.
- När index är personal ska behandlande läkare kontakta och överföra smittspårningsansvaret för boendet/enheten till samordningsansvarig Vårdcentral/läkare. Smittspårningsansvaret avseende medarbetarens kontakter utanför arbetsplatsen kvarstår dock hos behandlande läkare.
- Personal som tagit egetest pga. egen sjukdom och där testet utfallit positivt för covid-19 informerar sin respektive chef om diagnosen. Enhetschefen (SOL eller HSL) kontaktar sedan samordningsansvarig Vårdcentral/läkare för ställningstagande till eventuell smittspårning på boendet. Medarbetaren kontaktar själv den vårdcentral hen har valt som provmottagande vårdcentral i samband med egetest för fortsatt handläggning enligt smittskyddslagen, vilket inkluderar smittspårning utanför arbetsplatsen.

Samordningsansvarig Vårdcentral/läkare är smittspårningsansvarig på boendet, men kan delegera arbetsuppgifter till lämpliga personer. Enhetschefer på boendet bistår med underlag för smittspårningen. I underlaget behöver framgå vilka personer (vårdtagare, personal och närstående) som varit i nära kontakt med den sjuka personen *under dygnet innan hen fått symtom och efter symtomdebut. För personer utan symtom gäller detta från provtagningsdatum för positivt prov.*

Kontakter som ska provtas är i normalfallet

- a) **samtliga vårdtagare** på aktuell enhet/avdelning/våringsplan,
- b) **personal som haft närkontakt** (inom 2 meter oavsett tid) med indexfallet, även de som inte arbetar med vård och omsorg,
- c) **närstående till vårdtagare** i förekommande fall, det vill säga i de fall de har haft närkontakt (inom 2 meter oavsett tid) med vårdtagaren inom inkubationstiden och därmed skulle kunna vara smittkälla. (se [Smittskydd Västra Götaland/Smittspårning av covid-19](#) Smittskyddsblad Covid-19, läkarinformation under ”Instruktion om smittspårning för behandlande läkare/smittspårare”).

Vårdtagare som ingår i smittspårningen ska observeras avseende symtom och bör vistas på rummet i **14 dagar**, se Handläggning av symtomfria vårdtagare som exponerats av ett bekräftat fall i rutin [Covid-19 inom särskilda boendeformer och LSS](#).

Förslag till arbetsfördelning

Sjuksköterska på boendet

- Kartlägger och informerar vårdtagare och eventuella närstående om exponering
 - listar samtliga vårdtagare på enheten inklusive eventuella närstående,
 - lämnar ut skriftlig information om exposition.

Se <https://www.vgregion.se/halsa-och-varld/vardgivarwebben/vardriktlinjer/smittskydd-vastra-gotaland/smittsparning2/Smittskydd Västra Götaland/ Smittspårning av covid-19> under ”Instruktioner om smittspårning för behandlande läkare/smittspårare”.

- Provtar vårdtagare på boendet.

Enhetschefer enligt SOL, LSS respektive HSL

- Kartlägger och informerar personal om exponering
 - listar personal som identifieras som exponerade,
 - informerar exponerad personal om att vara uppmärksam på symtom, om inkubationstid samt om åtgärder vid eventuella symtom,
 - lämnar ut skriftlig information om exposition.

Se [Smittskydd Västra Götaland/ Smittspårning av covid-19](#) under ”Instruktioner om smittspårning för behandlande läkare/smittspårare”

- Provtagning
 - informerar exponerad personal om provtagning, som kan tas med **antigentest** alternativt **egentest** (PCR) som kommunen har tillgång till. (Instruktion för medarbetaren: [Vägledning för provtagning i form av egentest covid-19 för medarbetare inom Västra Götalands län](#) samt [Instruktion Avseende mottagande och packning av egentest för covid-19](#)),
 - så snart medarbetare får svar på egentest ska enhetschef samt samordningsansvarig Vårdcentral/läkare informeras om provsvaret,
 - personal kan arbeta i väntan på provsvar, förutsatt att de är symtomfria.

Hantering av provsvar och sammanställning av smittspårning

- samordningsansvarig Vårdcentral/läkare tar del av provsvaren, informerar personer positiva för covid-19 och ansvarar för fortsatt handläggning enligt smittskyddslagen. För mer utförlig information, se [Smittskydd Västra Götaland/Smittspårning av covid-19](#) under ”Instruktion om smittspårning för behandlande läkare/smittspårare”.
- samordningsansvarig Vårdcentral/läkare eller delegerad person följer upp alla exponerade personer och sammanställer smittspårningshandlingarna: ange antal exponerade, antal provtagna, antal som utvecklade symtom, antal som var positiva i provtagning för covid-19.

Uppföljning och bedömning av resultat

- Samordningsansvarig Vårdcentral/läkare
 - bedömer resultatet av smittspårningen,
 - tar ställning till ytterligare åtgärder, vid behov med stöd av respektive vårdhygienisk enhet eller Smittskydd Västra Götaland.

Samtliga smittspårningshandlingar skall förvaras på samordningsansvarig Vårdcentral/läkares arbetsställe.

Smittspårning runt personer i ordinärt boende med hemtjänst och/eller kommunal hemsjv

Smittspårning initieras och genomförs av personens provtagande/behandlande läkare i enlighet med Smittskyddslagen. Smittspårningslistor för dokumentation kan erhållas från [Smittskydd Västra Götaland/Smittspårning av covid-19](#), under ”Instruktioner om smittspårning för behandlande läkare/smittspårare”.

1. Om **vårdtagare** är index är provtagande/behandlande läkare smittspårningsansvarig och smittspårningen ska omfatta:
 - a) personal som vårdat eller haft närkontakt (inom 2 meter oavsett tid) med indexfallet,
 - b) närstående i förekommande fall, det vill säga i de fall de har haft närkontakt (inom 2 meter oavsett tid) med vårdtagaren inom inkubationstiden och därmed skulle kunna vara smittkälla.
2. Om **personal** är index är grundregeln att provtagande/behandlande läkare är smittspårningsansvarig. Om provet tagits via **egentest** (PCR) kommer provsvaret skickas till den vårdcentral som hen har markerat som listad vårdcentral. Personalen informerar sin chef om positivt provsvar *och* kontaktar den vårdcentral hen har valt som provtagande vårdcentral i samband med egentest, där någon av läkarna blir smittspårningsansvarig. Smittspårningsansvarig läkare kontaktar enhetschef för hjälp med identifiering av arbetsrelaterade närkontakter.

Smittspårningen ska omfatta:

- a) vårdtagare och närkontakter till vårdtagare som kan ha exponerats av den smittade personalen,
- b) annan personal som kan ha exponerats,
- c) hushållskontakter och andra närkontakter till den smittade.

Genomförande

Smittspårningsansvarig läkare leder arbetet, men kan delegera arbetsuppgifter till lämpliga personer. Enhetschefer bistår med underlag för smittspårningen. I underlaget behöver framgå vilka personer (vårdtagare, personal och närstående) som varit i nära kontakt med den sjuka personen *under dygnet innan hen fått symtom och efter symtomdebut. För personer utan symtom gäller detta från provtagningsdatum.*

Alla som betraktas som exponerade i smittspårningen, det vill säga även hushållskontakter till vårdtagare eller personal, ska erhålla skriftlig information. – se [Smittskydd Västra Götaland/Smittspårning av covid-19](#) under ”[Information till dig som har Covid-19](#)”.

Kontakter som ska provtas är i normalfallet;

- a) vårdtagare och medarbetare som haft närkontakt med index när denna är personal,
- b) personal som vårdat eller haft närkontakt med indexfallet när index är vårdtagare.

Förslag till arbetsfördelning

Enhetschef enligt SOL respektive HSL (hemtjänst/hemsjukvård)

- Kartlägger och informerar vårdtagare och medarbetare om exponering
 - listar vårdtagare och medarbetare, när index är personal,
 - listar personal, när index är vårdtagare,
 - lämnar ut skriftlig information om exposition.

Se [Smittskydd Västra Götaland/ Smittspårning av covid-19](#) under ”Instruktioner om smittspårning för behandlande läkare/smittspårare”

Smittspårningsansvarig Vårdcentral/läkare

- Provtagning - **vårdtagare**
 - smittspårningsansvarig läkare som med hjälp av enhetschef identifierat exponerade vårdtagare *överför ansvar* för provtagning till vårdtagarens ordinarie vårdcentral/läkare. Det kan ske via remiss, telefonkontakt, via vårdtagaren själv eller via enhetschef.
 - För vårdtagare med hemsjukvård kan sjuksköterska i hemsjukvård kontaktas för provtagning.
- Provtagning - **personal**
 - personal som smittspårningsansvarig läkare bedömer ska provtas informeras av enhetschef. Provet kan tas med **antigentest** alternativt **egentest** (PCR) som kommunen har tillgång till. (Instruktion för medarbetaren: [Vägledning för provtagning i form av egentest covid-19 för medarbetare inom Västra Götalands län](#) samt [Instruktion Avseende mottagande och packning av egentest för covid-19](#)).
 - så snart personal får svar på egentest ska enhetschef samt smittspårningsansvarig läkare informeras om provsvaret,
 - personal kan arbeta i väntan på provsvar, förutsatt att de är symtomfria.

Hantering av provsvar och sammanställning av smittspårning

- Smittspårningsansvarig Vårdcentral/läkare tar del av provsvaren, informerar personer positiva för covid-19 och ger förhållningsregler enligt smittskyddsblad,
 - i de fall index är personal och en vårdtagare provtagits som kontakt på ordination av sin ordinarie läkare måste denne tillse att provsvaret går till smittspårningsansvarig Vårdcentral/läkare.
- Smittspårningsansvarig Vårdcentral/läkare eller delegerad person följer upp alla exponerade personer och sammanställer smittspårningshandlingarna: ange antal exponerade, antal provtagna, antal som utvecklade symptom, antal som var positiva i provtagning för covid-19.

Uppföljning och bedömning av resultat

- Smittspårningsansvarig Vårdcentral/läkare
 - bedömer resultatet av smittspårningen,
 - tar ställning till ytterligare åtgärder, vid behov med stöd av respektive vårdhygienisk enhet eller Smittskydd Västra Götaland.

Samtliga smittspårningshandlingar skall förvaras på smittspårningsansvarig Vårdcentral/läkares arbetsställe.

Arbetsgrupp och arbetssätt

Dokumentet har utarbetats av Smittskydd Västra Götaland och Enhet patientsäkerhet vid Koncernkontoret i samarbete med det regionala kommunala vårdhygieniska nätverket. Synpunkter har inhämtats från en referensgrupp bestående av representanter för primärvård Västra Götaland, medicinskt ansvariga sjuksköterskor och företrädare för äldreomsorg från kommunerna, utsedda av Västkom, samt medarbetare på Koncernstab beställning och produktionsstyrning.

Uppföljning

Innehållet kommer att revideras årligen eller när regler för smittspårning eller screening förändras av nationella eller regionala myndigheter.

Innehållsansvarig

Ingemar Qvarfordt, medicinsk rådgivare i vårdhygien, Koncernkontoret